

Archeologienota

Verslag van resultaten

Proefputtenonderzoek

DENDERMONDE BEGIJNHOF

(prov. Oost-Vlaanderen)

Auteur: Thomas APERS, Bert HEYVAERT

Projectcode 2017K198

Projectcode:	2016K198
Naam erkende archeoloog:	Thomas Apers
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2017/00110
Locatiegegevens:	Dendermonde, Begijnhof (zie plan in bijlage 2 en 3 verslag van resultaten bureauonderzoek 2016K320)
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	X: 130871, Y: 190764 X: 131104, Y: 190872
Kadastergegevens:	Dendermonde, Afdeling 1, Sectie D, 181a, 179, 176a, 175, 174a, 173, 172, 171, 170, 169, 168, 167, 166, 165a, 164, 163, 162, 161, 160, 159b, 159a, 158, 157b, 154a, 153b, 152b, 151b, 151a, 149b, 148a, 147a, 146a, 145a, 144a, 143a, 142a, 141a, 140b, 135k, 130g, 130c, 129b, 128b, 127b, 126b, 125b, 124b, 123b, 122b, 121c, 120b, 119b, 118b, 117b, 116b, 115b, 114d, 114 ^e , 112d, 184g, 187b, 183h, 183g, 182a, 183f (zie plan in bijlage 3)
Topografische kaart:	zie plan in bijlage 1 en 2
Alle betrokken actoren:	Daphné Veraart (erkend archeoloog), Lise Demeulemeester (historica), Bert Heyvaert (archeoloog), Martine Mathys (initiatiefnemer), Thomas Apers (erkend archeoloog)
Betrokken personen buiten het project:	/
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL.....	3
1. BESCHRIJVEND GEDEELTE.....	5
1.1. ONDERZOEKSOPDRACHT	5
1.1.1. Vraagstelling	5
1.1.2. RANDVOORWAARDEN	7
1.1.3. GEPLANDE WERKEN	7
1.2. WERKWIJZE EN STRATEGIE.....	8
1.2.1. Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie	8
1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek.....	9
1.2.3. Gebruikt materiaal	9
1.2.5. Inbreng specialisten.....	10
2. ASSESSMENTRAPPORT	11
2.1. ASSESSMENT VONDSTEN	11
2.2. ASSESSMENT STALEN.....	11
2.3. ASSESSMENT CONSERVATIE	11
2.4. ASSESSMENT SPOREN	11
2.4.1. Stratigrafie.....	11
.....	13
2.4.2. Sporenbeschrijving.....	13
2.4.2.1. Werkput 1	13
2.4.2.2. Werkput 2	16
2.5. ASSESSMENT ONDERZOCHE GEBIED	19
2.5.1. Landschappelijke ligging.....	19
2.5.2. Historische situering.....	19
2.5.3. Archeologisch kader.....	19
2.5.4. Datering en interpretatie	19
2.5.5. Gemotiveerde interpretatie van vondsten en sporen.....	19
2.5.6. Confrontatie met resultaten bureaustudie	19
2.5.7. Synthese	20
2.6. POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING	21
2.6.1. Aard van de potentiële kennis.....	21
2.6.2. Beantwoording onderzoeksvragen	21
2.6.3. Waardering	23
2.7. KADER VOOR EXPLOITATIE VOOR POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING.....	24
2.8. SAMENVATTING	24
3. BIBLIOGRAFIE.....	25
4. BIJLAGEN	26
4.1 PLANNENLIJST EN BIJLAGEN.....	26

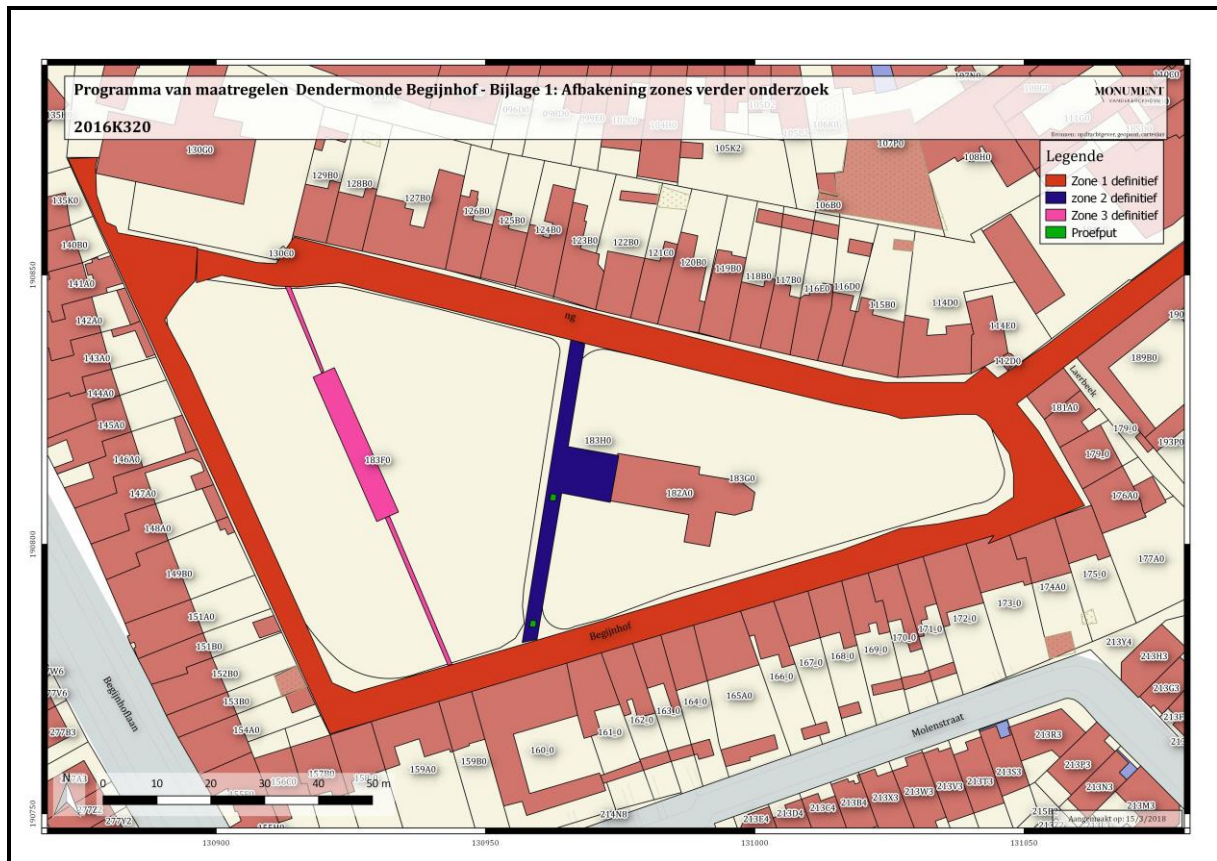
1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Onderzoeksopdracht

1.1.1. Vraagstelling

De bedoeling van het archeologisch onderzoek is te achterhalen of archeologische sporen en structuren herkend kunnen worden binnen zone 2 van het projectgebied (zie figuur 1). Hiertoe worden volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen voorgesteld:

- Zijn er sporen van de vroegere kerk aangetroffen?
- Welke is de bewaringstoestand hiervan?
- Zijn er sporen van menselijke begraving?
- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen skeletten?
- Hoeveel niveau's aan skeletten zijn er aanwezig?
- Zijn er buiten begravingen andere sporen aanwezig?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

Figuur 1: Projectie van het plangebied (rode kader) op het GRB, met aanduiding van de verschillende zones (© geopunt).

1.1.2. Randvoorwaarden

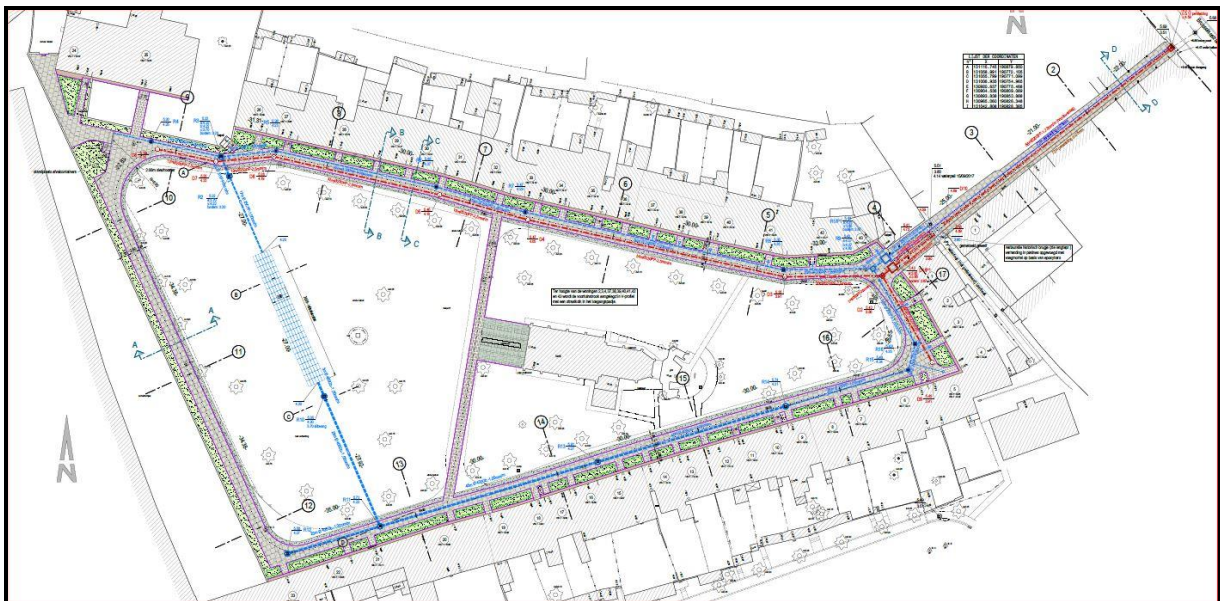
Bij aanleg van werkput 2 werd vastgesteld dat er zich binnen het oppervlak van de put een onbekende nutsleiding bevond. Teneinde de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden, werd de put daarom uitgebreid naar het zuiden.

1.1.3. Geplande werken

Bij aanvang van de prospectie was de geplande verstoring als volgt:

De heraanleg van de omliggende wegenis zal een impact hebben van 42cm onder het maaiveld waarbij de bestaande nutsleidingen worden vervangen door nieuwe. Het infiltratiebekken zal een uitgraving tot +4m TAW met zich meebrengen. Voor de buizen die vanaf het infiltratiebekken naar de straat lopen wordt tot op 4,20m TAW uitgegraven. De plaats van het infiltratiebekken werd reeds in 2013 archeologisch onderzocht (zie Figuur 2). De heraanleg van de centrale aarden wegel zal gepaard gaan met de aanleg van een leiding met een doorsnede van 25cm en dit ca. 120cm onder het maaiveld. De breedte van de effectieve uitgraving werd nog niet vastgelegd en wordt pas bepaald na het verkrijgen van de vergunning en is afhankelijk van de aannemer. De heraanleg van deze aarden wegel zal dus over een oppervlak van minstens 131m² zorgen voor een verstoring van 120cm onder het maaiveld.

Na de prospectie werd evenwel uitgeklaard dat de werken op de middenweg (zone 2) beperkt zouden blijven tot de heraanleg van wegenis en verharding. Het perceel is eigendom van de initiatiefnemer.

Figuur 2: Overzicht van de geplande nutsleidingen.¹

¹ Bron: initiatiefnemer.

1.2. Werkwijze en strategie

1.2.1. Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie

Gezien de resultaten van de uitgevoerde bureaustudie werd overgegaan tot een prospectie door middel van proefputten. Hierbij werden 2 proefputten uitgegraven die als doel hadden om de ondergrond archeologisch in kaart te brengen.

Figuur 3 geeft de locatie van de uitgegraven proefputten weer geprojecteerd op het kadasterplan. Er werd gestart in het zuiden van de aardenwegel die het Begijnhofplein kruist.

Figuur 3: inplantingsplan van de proefputten op het kadasterplan (zie bijlage 1).

Proefput	Oppervlakte (m ²)
1	4,18
2	4,79
Totaal	8,97m²

Tabel 1: Opgelegde oppervlaktes per sleuf (inclusief kijkvenster).

1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek

Het terreinwerk werd uitgevoerd door veldwerkleider Bert Heyvaert en archeoloog-assistent Werner Wyns. Het veldwerk werd uitgevoerd op woensdag 13 december 2017.

1.2.3. Gebruikt materiaal

Voor het afgraven werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een platte graafbak van 1m breed. De bodem werd afgegraven tot op het archeologisch relevante niveau, waar de sporen zichtbaar werden. Dit gebeurde steeds onder begeleiding van de veldwerkleider om te verzekeren dat de juiste diepte werd bekomen. Onmiddellijk na het uitgraven werden de sporen opgeschaafd, gefotografeerd (code **DEBE17 2017K198**) en beschreven. Teneinde een goed inzicht te krijgen in de bodemopbouw werden in elke put 2 profielen schoongemaakt, gefotografeerd, beschreven en ingetekend op schaal 1:20. De foto's werden genomen met een Nikon van het type Coolpix waterproof 18m/59ft Shockproof 2m 6.6ft met optical zoom 4.3-21.5mm 1:2.8. Alle vondsten werden gerecupereerd per context en in een vondstenzakje gestoken samen met een vondstenkaartje. Het digitaal inmeten van de sporen en het bepalen van de hoogte van het terrein en de afgegraven niveaus (in TAW) werd gedaan door middel van een GPS toestel.

Figuur 4: Zicht op het projectgebied vanuit het zuiden, voorafgaand aan het graven van de putten .

1.2.5. Inbreng specialisten

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

2. ASSESSMENTRAPPORT

2.1. Assessment vondsten

De assessment van de vondsten kan geraadpleegd worden in bijlage 6.

2.2. Assessment stalen

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

2.3. Assessment conservatie

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

2.4. Assessment sporen

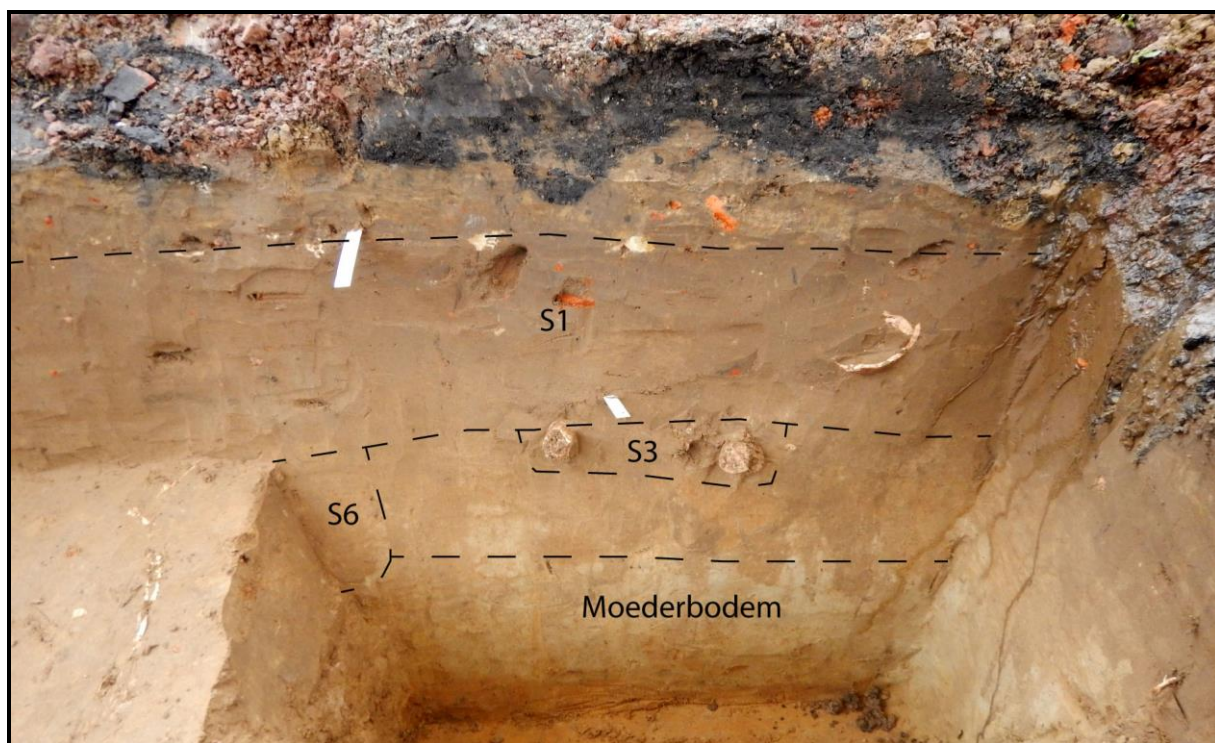
De assessment van de sporen kan gevolgd worden op de plannen in bijlage 2, 3 en 4.

2.4.1. Stratigrafie

In totaal werden vier putprofielen geplaatst en beschreven verspreid over het terrein met als doel een voldoende inzicht te verkrijgen in de bodemopbouw binnen het projectgebied.

Globaal genomen kent de bodem een weinig complexe opbouw (zie Figuur 5 en Figuur 7). De bovenste laag bestond uit recente verharding en puin. Deze was in beide putten tussen 0,30 en 0,40m dik. Daaronder kon een sterk gehomogeniseerde, bruingrijze laag worden onderscheiden. Deze had een dikte van 0,24 à 0,38m in WP1 (S1) en 0,40m in WP2 (S29). Ze ontstond door het omwoelen van de grond in functie van begravingen. Onder deze laag werden de sporen zichtbaar. Dit eerste archeologisch vlak bevond zich op +5,26m TAW (0,57-0,60m onder het maaiveld) in werkput 1 en op +5,0m TAW (0,67m onder het maaiveld) in werkput 2.

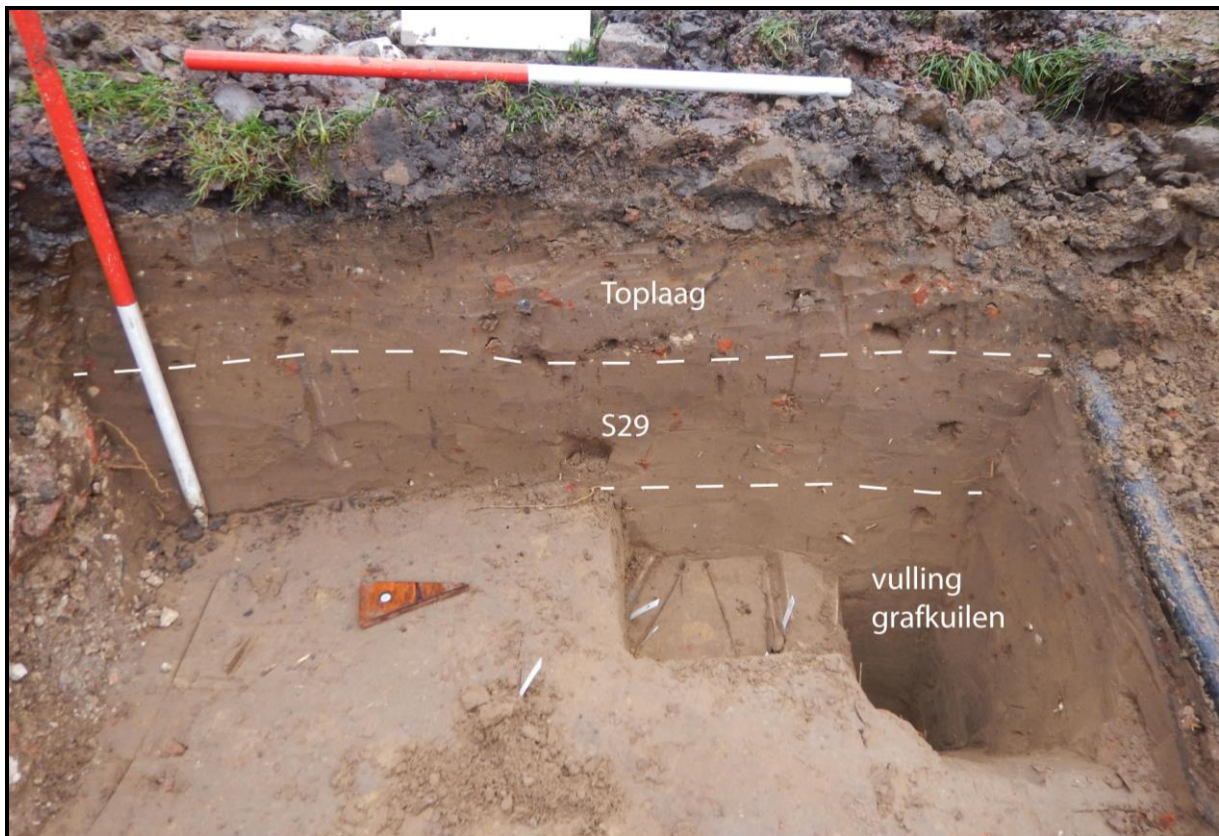
In werkput 1 werd de moederbodem van licht-geel bruin, licht lemig zand aangetroffen op +5,03m TAW (0,83m onder het maaiveld) (zie Figuur 6). Deze vaststelling werd gemaakt op een plaats waar de bodem niet doornseden was door grafkuilen. In werkput 2 kon de moederbodem enkel onder een grafkuil worden vastgesteld, op +4,34m TAW.

Figuur 5: Zicht op profiel 1 (werkput 1) met aanduiding van de belangrijkste lagen.

Figuur 6: Zicht op profiel 2 met aanduiding van het niveau van de moederbodem.

Figuur 7: Zicht op profiel 3 (werkput 2) met aanduiding van de belangrijkste lagen.

2.4.2. Sporenbeschrijving

In totaal konden 32 sporen aangetroffen worden. Hieronder worden de relevante archeologische sporen en structuren nader toegelicht.

2.4.2.1. Werkput 1

Zie bijlagen 2 & 5

In het onderzoeksvlak konden de contouren van 4 grafkuilen worden vastgesteld (zie Figuur 8). Deze konden worden onderscheiden door de samenstelling van hun vulling, die iets donkerder en meer gevlekt was dan de onderliggende lagen. De graven waren tussen 0,37 en 0,54m breed en min of meer volgens Christelijke traditie georiënteerd (O - W). Gezien de geringe omvang van de put kon geen enkele grafkuil in haar totaliteit worden onderzocht.

Grafkuil 6 kon het meest volledig worden onderzocht. Deze had een lengte van minimum 1,23m. Op het niveau van het onderzoeksvlak, zowat 0,60m onder het maaiveld, werd ook reeds de bovenkant van verschillende skeletten aangesneden.

Dit was het geval in grafkuil 6 (skelet 7) en grafkuil 3 (skelet 4) (zie Figuur 9). In het kader van deze prospectie werd enkel skelet 4 opgegraven met als doel de bewaringstoestand van de stoffelijke resten te checken (zie Figuur 10). Skelet 4 lag op de rug gegraven met de armen naast het lichaam en de onderarmen gevouwen op de buik. Op enkele tanden na ontbrak de schedel. De botresten waren volledig en vrij goed bewaard, maar broos. De resten werden gelicht en ingezameld.

Kuil 32 had een afwijkende oriëntatie, maar de breedte en de rechthoekige vorm sluiten niet uit dat het om een oudere grafkuil gaat die zich stratigrafisch tussen graven 8 en 6 bevindt. Kuil 9 had een zeer afwijkende vulling en is mogelijk van recentere oorsprong.

In profiel 2 konden nog enkele kuilen worden vastgesteld die niet in het vlak waarneembaar waren (11 & 12).

Figuur 8: Overzicht van werkput 1 vlak 1, met aanduiding van de grafkuilen.

Figuur 9: Detail van het oosten van werkput 1, met aanduiding van de graven en skeletten.

Figuur 10: Zicht op skelet 4 na vrijleggen.

2.4.2.2. Werkput 2

Zie bijlagen 3, 4 & 5

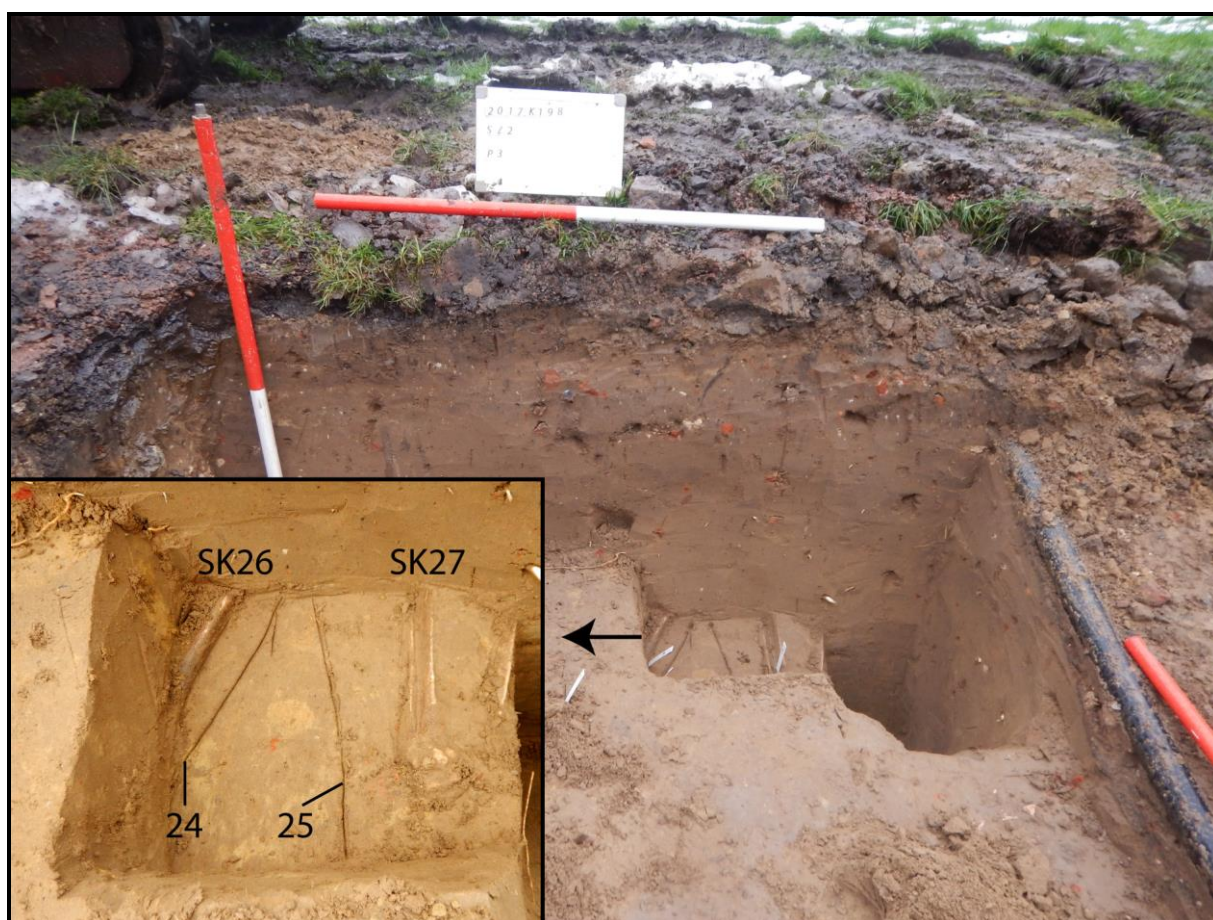
Op deze plaats konden in het 1ste onderzoeksvlak 4 grafkuilen worden vastgesteld (zie Figuur 11). Allen waren volgens de christelijke traditie (O-W) georiënteerd. Enkel grafkuil 18 werd met zekerheid over haar volledige breedte aangesneden. Ze was 0,46 tot 0,56m breed. Graf 16 werd mogelijk over zijn volledige lengte (1,60m) aangesneden. Op het niveau van het 1ste onderzoeksvlak werden ook de hoogst liggende delen van 2 skeletten aangesneden. Het ging om skelet 17 (graf 16) en skelet 20 (graf 19). Beiden werden niet verder blootgelegd.

De onderliggende, vergaven kerkhofgrond (S15) had een zeer homogeen uitzicht waarin verder op dit niveau geen sporen te herkennen vielen. Zo'n 0,15m dieper werden in een lokaal 2de onderzoeksvlak echter opnieuw de contouren van 2 grafkuilen vastgesteld (graf 24 en 25) (zie Figuur 12). In graf 25 werden de goed bewaarde onderbenen en voeten van een skelet *in situ* aangesneden. Graf 24 had een licht afwijkende oriëntatie en doorsneed graf 25. Ook hier werd het goed bewaarde bot van een onderbeen aangesneden. Ondanks het feit dat ze in laag 15 niet konden worden herkend, bevinden er zich op deze plaats toch 2 niveaus van begravingen. Gelet op de onderlinge stratigrafisch verhoudingen van de grafkuilen konden in de begravingen op deze plaats in minstens 4 fasen worden onderverdeeld (van jong naar oud: S19 - S21 - S24 - S25), wat duidt op een zeer intens gebruik van de begraafplaats op deze plek.

Verder werden in werkput 2 ook 2 puinkuilen aangesneden (S23 en S31) die mogelijk te maken hebben met de afbraak van de zwaar beschadigde Begijnhofkerk na 1914.

Figuur 11: Zicht op werkput 2 vlak 1, met aanduiding van de graven en skeletresten zichtbaar in het onderzoeksvlak.

Figuur 12: ALgemeen zicht en detail van werkput 2 vlak 2, met aanduiding van grafkuilen en skeletten.

2.5. Assessment onderzochte gebied

2.5.1. Landschappelijke ligging

Zie hoofdstuk 2.1. in het verslag van resultaten bureaustudie 2016K320.

2.5.2. Historische situering

Zie hoofdstuk 2.2. in het verslag van resultaten bureaustudie 2016K320.

2.5.3. Archeologisch kader

Zie hoofdstuk 2.3. in het verslag van resultaten bureaustudie 2016K320.

2.5.4. Datering en interpretatie

Tijdens het proefputtenonderzoek werden op beide locaties sporen van menselijke begravingen aangetroffen. Het ging om sporen van een intens gebruikt grafveld, dat kan worden geïdentificeerd als het historische kerkhof rond de Begijnhofkerk. Na 1784 werd dit kerkhof opgeheven. De grafcontexten kunnen dus in ruime zin gedateerd worden in een periode van 500 jaar tussen 1288 (stichting Begijnhof) en 1784. In de onmiddellijke nabijheid van de vorige Begijnhofkerk werden grote puinkuilen aangetroffen. Deze hebben waarschijnlijk te maken met de afbraak van deze kerk na de zware beschadigingen in 1914.

2.5.5. Gemotiveerde interpretatie van vondsten en sporen

Verspreid over de 2 proefputten werden 10 grafcontexten aangetroffen. Deze waren allen georiënteerd volgens de Christelijke traditie (O-W). Het ging om begravingen die deel uitmaakten van het historische kerkhof rond de voormalige Begijnhofkerk. In werkput 1 werd met zekerheid 1 stratigrafisch niveau van begravingen vastgesteld. In werkput 2 werden met zekerheid 4 stratigrafische niveaus van begraving vastgesteld. Het lijkt er dus op dat de intensiteit van begraving merkkelijk hoger ligt in de buurt van de voormalige kerk. Verder werden enkele onduidelijke kuilen aangetroffen en puinsporen die te maken hebben met de afbraak van de kerk na 1914. Er dient rekening mee te worden gehouden dat deze binnen het gebied van de voormalige begraafplaats de grafcontexten plaatselijk hebben verstoord. De contexten kunnen echter interessant materiaal opleveren dat gelinkt kan worden aan de middeleeuwse Begijnhofkerk. In put 1 werd 1 skelet (skelet 4) blootgelegd en gerecupereerd. Het botmateriaal was vrij volledig bewaard maar was in broze toestand.

2.5.6. Confrontatie met resultaten bureaustudie

De resultaten van de prospectie bevestigen de resultaten van de bureaustudie en de verwachte aanwezigheid van een archeologische site. Op de plaats van het onderzoek bevinden zich inderdaad sporen van het kerkhof dat hoorde bij de Begijnhofkerk. Zoals verwacht is dit sinds de opgave in 1784 nauwelijks aangeroerd. Enkel in de buurt van de afgebroken Begijnhofkerk bevinden zich significante verstoringen. Indien de werken op deze plaats beperkt blijven tot de heraanleg van de wegenis, worden geen ingrijpende verstoringen verwacht.

In relatie tot het grafveld dat in 2013 werd ontdekt, kan worden gesteld dat de begraving op het eigenlijke kerkhof een stuk intenser was. Daarnaast wordt de these nogmaals onderschreven dat het binnenplein van het Begijnhof voor het overgrote deel als begraafplaats is gebruikt.

2.5.7. Synthese

Verspreid over de 2 proefputten werden 10 grafcontexten aangetroffen. Deze waren allen georiënteerd volgens de Christelijke traditie (O-W). Het ging om begravingen die deel uitmaakten van het historische kerkhof rond de voormalige Begijnhofkerk. In werkput 1 werd met zekerheid 1 stratigrafisch niveau van begravingen vastgesteld. In werkput 2 werden met zekerheid 4 stratigrafische niveaus van begraving vastgesteld. De grafcontexten kunnen in ruime zin gedateerd worden in een periode van 500 jaar tussen 1288 (stichting Begijnhof) en 1784. In de onmiddellijke nabijheid van de vorige Begijnhofkerk werden grote puinkuilen aangetroffen. Deze hebben waarschijnlijk te maken met de afbraak van deze kerk na de zware beschadigingen in 1914.

Het 1ste relevante archeologische niveau dient binnen de grenzen van het historische kerkhof bij de Begijnhofkerk vanaf een diepte van 0,57m onder het huidige maaiveld te worden verwacht.

2.6. Potentieel op kennisvermeerdering

2.6.1. Aard van de potentiële kennis

De kennisvermeerdering na dit archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem bestaat erin dat binnen het projectgebied een archeologische site aanwezig is. Volgens de definitieve informatie die tijdens de uitvoering van de prospectie werd bekomen, zouden de werken binnen het gebied van het voormalige Begijnhof beperkt blijven tot de heraanleg van de wegenis. In dat geval kan worden gesteld dat enkel de sterk gehomogeniseerde laag boven het archeologisch vlak zal worden aangesneden. Er zal dus geen ingrijpende schade worden toegebracht aan de grafcontexten.

De uitgravingen in functie van de wegeniswerken in zone 3 en 4 (dwarsweg over het Begijnhofplein) zijn niet van die aard dat ze een archeologische interventie rechtvaardigen tot op het niveau waar grote potentiële kenniswinst over het kerkhof kan worden vergaard. Het is echter niet uitgesloten dat in deze zone nog funderingen van grafmonumenten en/of losse vergraven onderdelen van grafcontexten worden aangesneden. Ondanks het feit dat deze in werkput 2 niet werd aangetroffen, blijft het toch mogelijk dat de funderingen van de afgebroken Begijnhofkerk worden aangesneden. Puinkuilen die betrekking hebben tot de afbraak van dit gebouw zullen met zekerheid worden aangesneden.

De potentiële kenniswinst naar aanleiding van de geplande werken kan worden beschouwd als gering, maar niet geheel onbelangrijk.

2.6.2. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er sporen van de vroegere kerk aangetroffen?

Er zijn sporen aangetroffen die in verband kunnen worden gebracht met de afbraak van deze kerk. Concrete sporen *in situ* werden niet aangetroffen.

- Welke is de bewaringstoestand hiervan?

Niet van toepassing.

- Zijn er sporen van menselijke begraving?

Er werden 10 grafcontexten aangesneden.

- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen skeletten?

De skeletten waren vrij volledig bewaard, maar het botmateriaal kan als eerder broos worden omschreven.

- Hoeveel niveau's aan skeletten zijn er aanwezig?

In proefput 1 werd 1 stratigrafisch niveau vastgesteld. In proefput 2 werden 4 stratigrafische niveaus vastgesteld. Er kan worden aangenomen dat de begravingen intenser waren in de buurt van de voormalige Begijnhofkerk.

- Zijn er buiten begravingen andere sporen aanwezig?

Er werden enkele onduidelijke kuilen vastgesteld die wellicht niet van groot belang zijn. Verder werden er sporen aangetroffen die konden worden gelinkt aan de afbraak van de kerk na 1914.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

De grafcontexten maken deel uit van het voormalige kerkhof van de Begijnhofkerk, dat werd opgegeven op het einde van de 18de eeuw.

- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

De grafcontexten kunnen in ruime zin gedateerd worden in een periode van 500 jaar tussen 1288 (stichting Begijnhof) en 1784. In de onmiddellijke nabijheid van de vorige Begijnhofkerk werden grote puinkuilen aangetroffen. Deze hebben waarschijnlijk te maken met de afbraak van deze kerk na de zware beschadigingen in 1914.

- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?

Ja. Het kerkhof bij de voormalige Begijnhofkerk kan worden beschouwd als een belangrijke archeologische site.

- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

In functie van de geplande werken wordt bij de heraanleg van de weg die het Begijnhofplein kruist een archeologische begeleiding aanbevolen.

2.6.3. Waardering

De kennisvermeerdering na dit archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem bestaat erin dat binnen het projectgebied een archeologische site aanwezig is.

De uitgravingen in functie van de wegeniswerken in zone 3 en 4 (dwarsweg over het Begijnhofplein) zijn niet van die aard dat ze een archeologische interventie rechtvaardigen tot op het niveau waar grote potentiële kenniswinst over het kerkhof kan worden vergaard. Het is echter niet uitgesloten dat in deze zone nog funderingen van grafmonumenten en/of losse vergraven onderdelen van grafcontexten worden aangesneden. Ondanks het feit dat deze in werkput 2 niet werd aangetroffen, blijft het toch mogelijk dat de funderingen van de afgebroken Begijnhofkerk worden aangesneden. Puinkuilen die betrekking hebben tot de afbraak van dit gebouw zullen met zekerheid worden aangesneden.

De potentiële kenniswinst naar aanleiding van de geplande werken kan worden beschouwd als gering, maar niet geheel onbelangrijk.

2.7. Kader voor exploitatie voor potentieel op kennisvermeerdering

Op basis van het ontbreken van archeologisch relevante sporen wordt tijdens de heraanleg van de weg die het Begijnhof kruist een archeologische begeleiding voorzien. Dit komt overeen met de wegeniswerken binnen zone 3&4 (zie programma van maatregelen). De concrete aanpak wordt verder gespecificeerd in het *programma van maatregelen*.

2.8. Samenvatting

Op het projectgebied, dat bij benadering 3 095m² groot is, worden de wegenis rondom het middenplein en de aarden weg doorheen het middenplein heraangelegd. tevens worden de bestaande nutsleidingen vernieuwd. Daarnaast wordt ook een infiltratiebekken in het middenplein geplaatst met drie leidingen die over het middenplein richting de straat lopen. Het projectgebied ligt volledig in een archeologische zone.

Gezien de uitgevoerde bureaustudie de aanwezigheid van een archeologische site niet kon uitsluiten werd overgegaan tot een archeologische prospectie met ingreep in de bodem. Hierbij werden 2 proefputten van ongeveer 4,5m² uitgegraven. Beide proefputten bevonden zich op de weg die het Begijnhofplein kruist. Het doel van deze prospectie bestond erin de ondergrond archeologisch in kaart te brengen.

Het aantal archeologisch relevante sporen bestond vooral uit 10 grafkuilen. De begravingen zijn intact. Het botmateriaal is relatief volledig maar broos bewaard. Verder werden puinkuilen aangetroffen die verband houden met de afbraak van de Begijnhofkerk na 1914. Op basis van bovenstaande resultaten wordt verder onderzoek op het terrein geadviseerd onder de vorm van een archeologische begeleiding.

3. BIBLIOGRAFIE

VERAART D., DEMEULEMEESTER L., 2017. *Archeologienota – Verslag van resultaten bureauonderzoek Dendermonde Begijnhof 2016K320*. Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.

4. BIJLAGEN

4.1 Plannenlijst en bijlagen

Projectcode	2017K198
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	Bijlage 1
Type	Ligging proefputten op kadaster
Onderwerp	Locatie proefputten
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/12/2017
Plannummer	Bijlage 2
Type	Proefput 1, vlak 1, detail
Onderwerp	Sporenplan
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/12/2017
Plannummer	Bijlage 3
Type	Proefput 2, vlak 1, detail
Onderwerp	Sporenplan
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/12/2017
Plannummer	Bijlage 4
Type	Proefput 2, vlak 2, detail
Onderwerp	Sporenplan
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/12/2017
Bijlage	Bijlage 5
Type	Profielen
Onderwerp	Putwandprofielen
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/12/2017

Bijlage	Bijlage 6
Type	Assessment materiaal
Onderwerp	Bespreking vondstmateriaal
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/12/2017
Bijlage	Bijlage 7
Type	Sporenlijst
Onderwerp	Sporen
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	20/12/2017
Bijlage	Bijlage 7
Type	Vondstenlijst
Onderwerp	Vondsten
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	20/12/2017
Bijlage	Bijlage 8
Type	Fotolijst
Onderwerp	Foto's
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	20/12/2017

Meer informatie is tevens beschikbaar via het digitale registratiesysteem:

<http://monarcheo.be/web/monument/archeologie/home/home?globals=%7B%22ProjectId%22%3A%22ed4a1e4a-d386-4301-8b25-a68e00ebc430%22%7D>

Proefputten Dendermonde Begijnhof - Bijlage 1: Kadasterplan

2017K198

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

Ligging Proefputten

190825

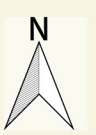
190800

2

1

ng

Begijnhof

Aangemaakt op: 19/12/2017

130950

130975

131000

131025

Proefputten Dendermonde Begijnhof - Bijlage 2: Detail proefput 1 Vlak 1

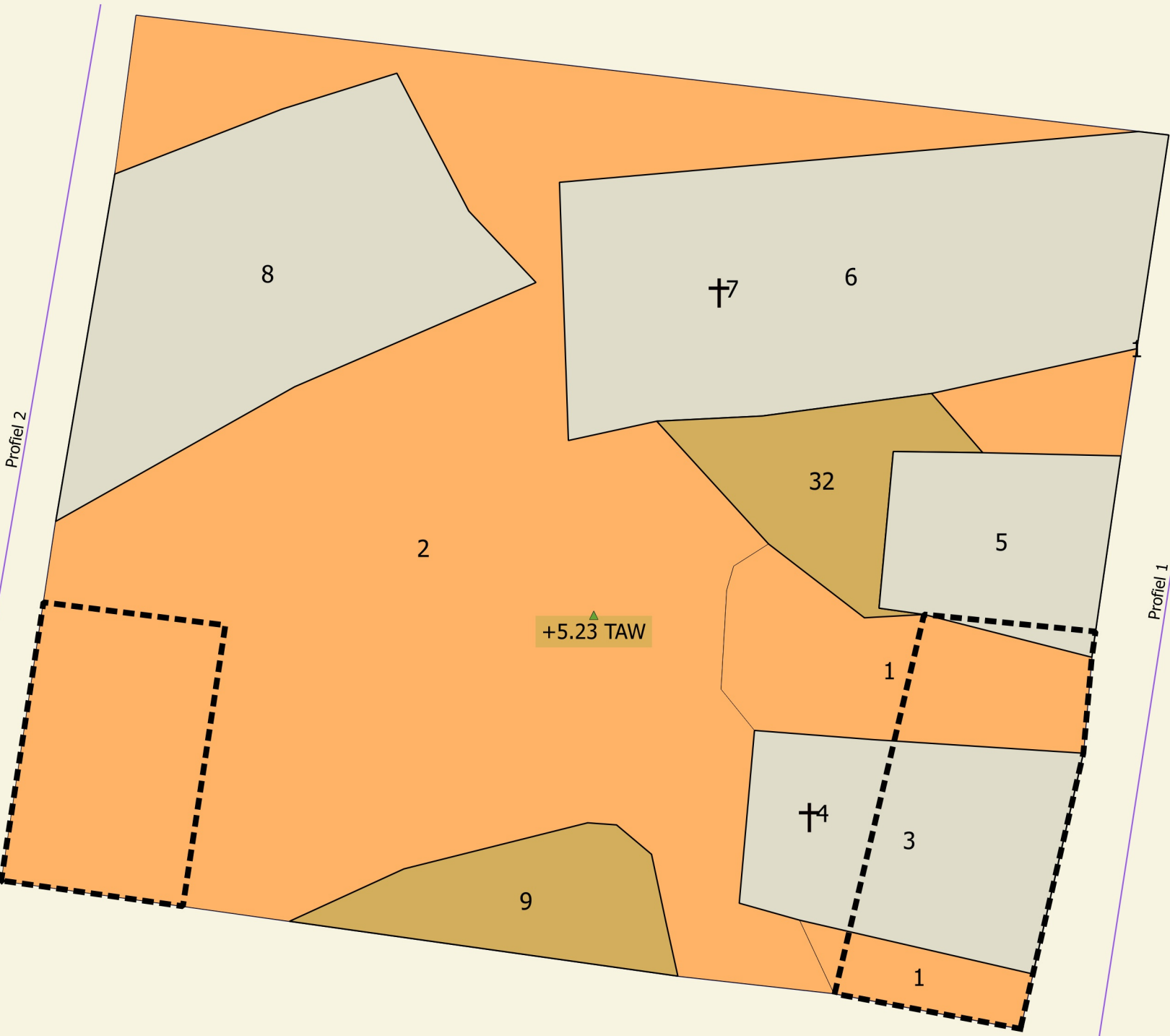
2017K198

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

- Sleufwand Vlak 1
- Interfaces Vlak 1
 - graf
 - kuil
- Profielen Vlak 1
- Hoogtemetingen
- Lokale Verdiepingen
- Deposits Vlak 1
- † DEBE17 - Skeletnummers Vlak 1

Aangemaakt op: 19/12/2017

Proefputten Dendermonde Begijnhof - Bijlage 3: Detail proefput 2 Vlak 1

2017K198

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

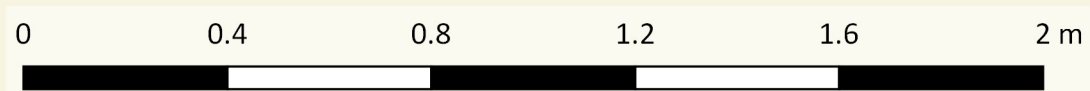
- Sleufwand Vlak 1
- Interfaces Vlak 1
 - graf
 - kuil
- Profielen Vlak 1
- Hoogtemetingen
- Lokale Verdiepingen
- Deposits Vlak 1
- Spoornummer Skelet
- Sleufwand Vlak 2
- Verstoringsen Vlak 1

190821

190820

190819

190818

Aangemaakt op: 19/12/2017

130962

130963

130964

130965

130966

130967

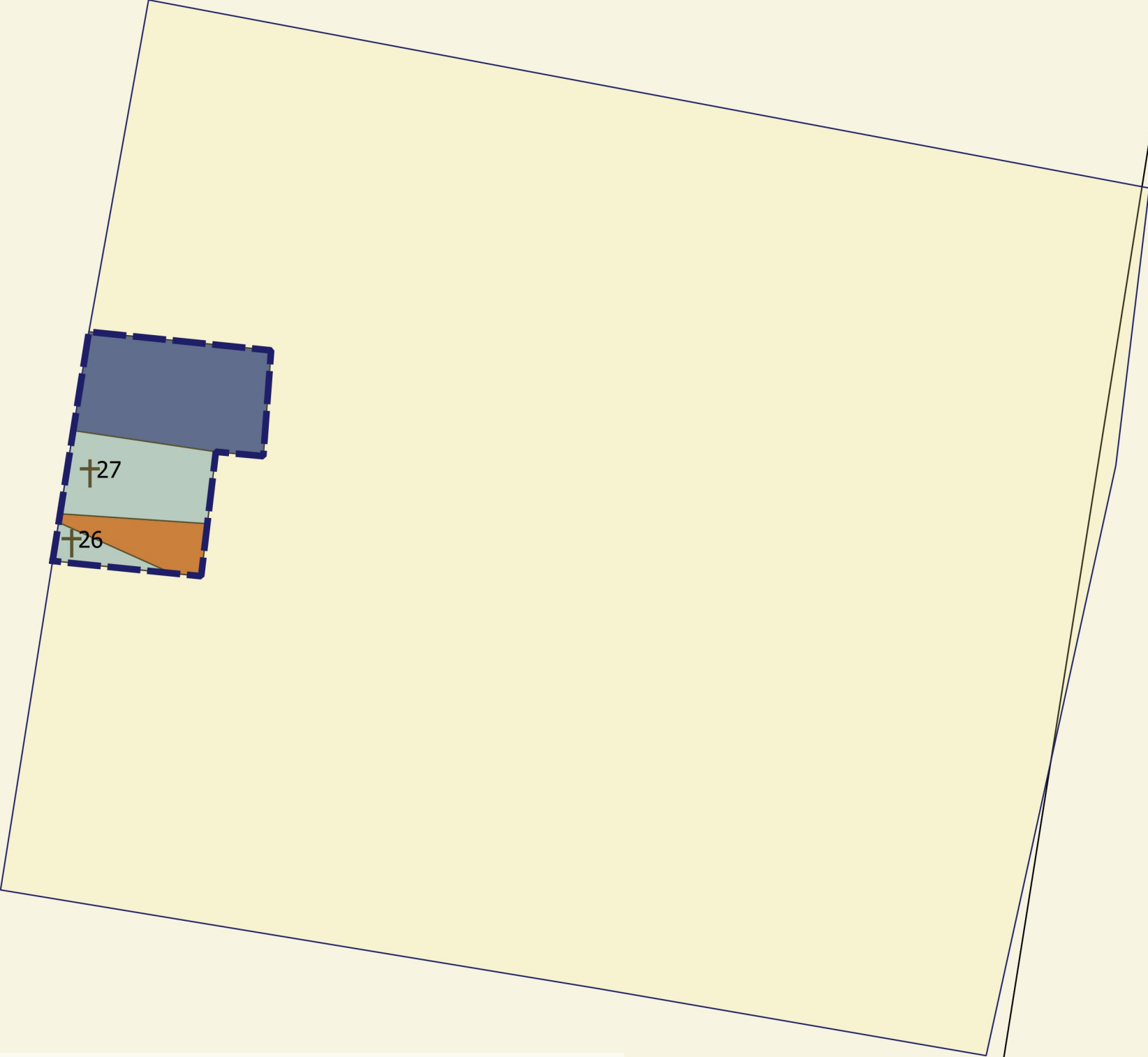
Proefputten Dendermonde Begijnhof - Bijlage 4: Detail proefput 2 Vlak 2

2017K198

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

- Sleufwand Vlak 1
- Interfaces Vlak 1
 - graf
 - kuil
- Profielen Vlak 1
- Deposits Vlak 1
- † Spoornummer Skelet
- Sleufwand Vlak 2

0 0.4 0.8 1.2 1.6 2 m

Archeologische Prospectie

Dendermonde

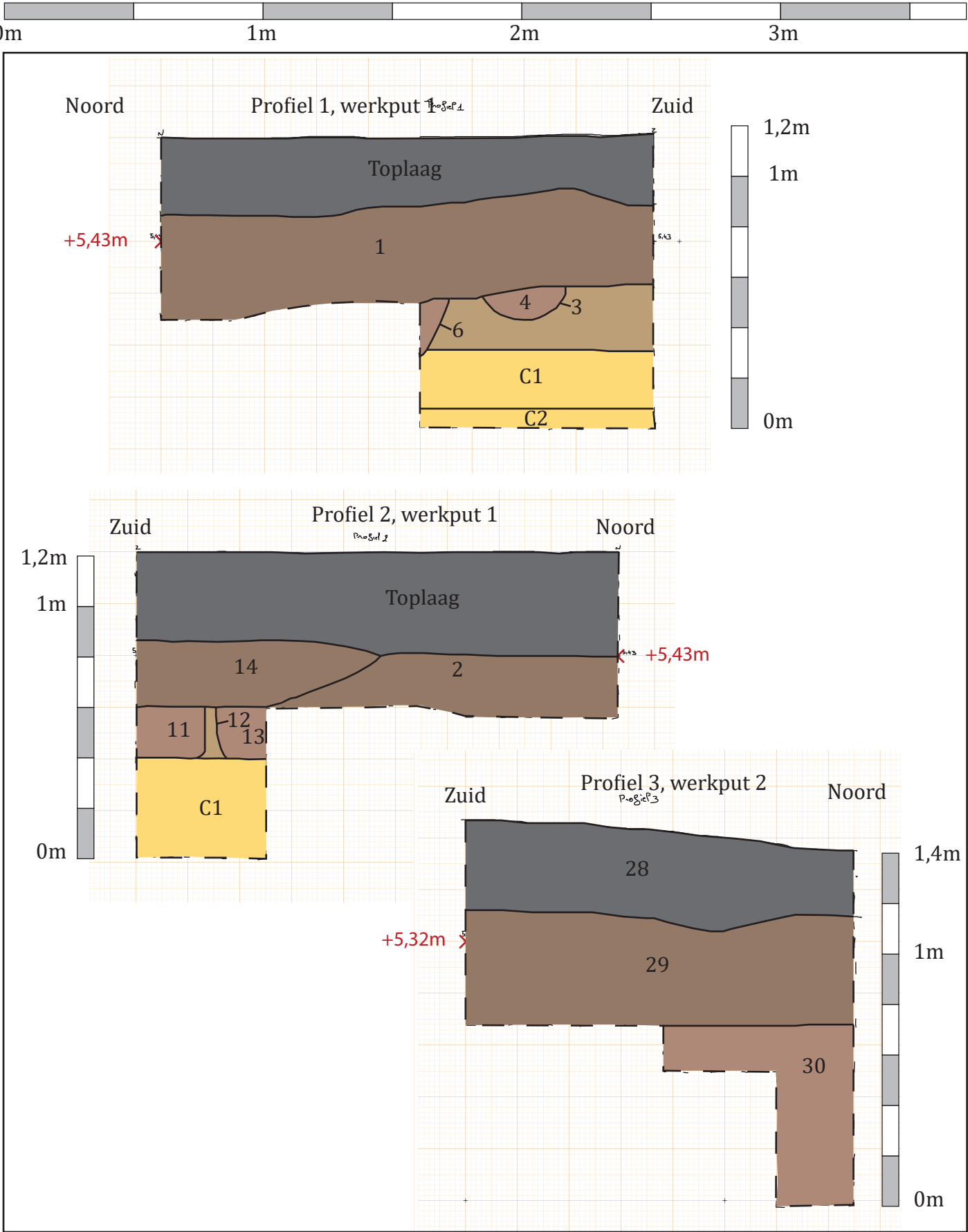
Begijnhof

Bijlage 5
Profielen

- Toplaag
- Moederbodem
- Vergraven, homogene kerkhofgrond
- Kerkhofgrond
- Kuilen/grafkuilen

Projectcode 2017K198

GROUP
MONUMENT

BIJLAGE 6: ASSESSMENT MATERIAAL DENDERMONDE BEGIJNHOF

1. Administratieve gegevens

Provincie: Oost-Vlaanderen
Gemeente/deelgemeente: Dendermonde
Site: DEBE17, 2017K198
Datum 20/12/2017
Erkend archeoloog: Thomas Apers
Uitvoerder assessment: Bert Heyvaert

2. Omschrijving opdracht

Zie hoofdstuk 1.2.3. Geplande werken in het verslag van resultaten van het bureauonderzoek.¹

3. Assessment aardewerk

3.1 Context en tafonomie

Werkput/zone: Sleuf/Proefput 1
Spoornummer: 4
Stratigrafie en relatie met andere sporen: Het spoor betreft een deel van een skelet dat werd aangetroffen in grafkuil spoor 3
Inventarisnummer(s):
Context: Graf
Uitvoerder assessment: Bert Heyvaert
Tekening: /
Foto: zie figuur 10&11 in *verslag van resultaten proefputten*

3.2 Methodiek

Bewaringstoestand skelet geanalyseerd tijdens vrijleggen en inzamelen.

3.3 Verzamelwijze

Gerecupereerd na vrijleggen en registratie van het skelet.

3.4 Inventaris

¹ Veraart, *et al*, 2017.

Tanden, ribben, ruggenwervels, bekken, armen, handen, deel van de bovenbenen.

3.5 Interpretatie en aanbevelingen:

Datering: late middeleeuwen tot nieuwe tijd

Tafonomische groep: Menselijke begraafing *in situ*

Argumentatie en opmerkingen: Het aangetroffen skelet was, op de schedel na, vrij volledig bewaard (>75%). Het botmateriaal was eerder broos.

Verder onderzoek nodig? Nee, enkel basisverwerking

Conservatie nodig? Geen specifieke maatregelen nodig

Aanvullende opmerkingen: /

Spoornummer	Type	Interpretatie	Interface	Zone	Werkput	Vak	Vlak	Periode
1	laag			1	1	1	1	
2	laag			1	1	1	1	
3	interface	graf		1	1	1	1	
4	skelet		3	1	1	1	1	
5	interface	graf		1	1	1	1	
6	interface	graf		1	1	1	1	
7	skelet		6	1	1	1	1	
8	interface	graf		1	1	1	1	
9	interface	kuil		1	1	1	1	
10	laag			1	1	1	1	
11	laag			1	1	1	1	
12	interface	graf		1	1	1	1	
13	laag		12	1	1	1	1	
14	laag			1	1	1	1	
15	laag			1	2	1	1	
16	interface	graf		1	2	1	1	
17	skelet		16	1	2	1	1	
18	interface	graf		1	2	1	1	
19	interface	graf		1	2	1	1	
20	skelet		19	1	2	1	1	
21	interface	graf		1	2	1	1	
22	interface	kuil		1	2	1	1	
23	interface	kuil		1	2	1	1	
24	interface	graf		1	2	1	2	
25	interface	graf		1	2	1	2	
26	skelet		24	1	2	1	2	
27	skelet		25	1	2	1	2	
28	laag			1	2	1	1	
29	laag			1	2	1	1	
30	laag			1	2	1	2	
31	interface	kuil		1	2	1	1	
32	interface	kuil		1	1	1	1	

Inventarisnummer	Spoornummer	InterfaceSpoornummer	Materiaal soort	Technische groep	Opmerkingen
	1	4	3 bot	menselijk bot	Skelet 4, ingezameld in verschillende vonstenzakken

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

Dendermonde - Begijnhof 2017

BIJLAGE FOTOLIJST

Monument
Vandekerckhove N.V.

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Auteurs: Heyvaert Bert

Redactie: Thomas Apers

DSCN6189.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6188.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6187.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6186.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6185.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6184.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6183.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6182.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2//2

DSCN6181.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2//2

DSCN6180.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2//2

DSCN6179.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2//2

DSCN6178.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2//2

DSCN6177.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6175.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6174.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6173.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6171.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6170.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6169.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6168.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6167.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2//1

DSCN6166.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2//1

DSCN6165.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2//1

DSCN6164.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2//1

DSCN6163.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2//1

DSCN6161.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2//1

DSCN6160.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2//1

DSCN6159.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2//1

DSCN6158.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2//1

DSCN6157.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2//1

DSCN6156.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2/1

DSCN6155.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2/1

DSCN6154.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2/1

DSCN6153.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/2/1

DSCN6152.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6151.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6150.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6149.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6148.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6147.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6146.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6145.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6144.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6143.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6142.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6141.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6140.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6139.JPG - Spoornummer(s): 4 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6138.JPG - Spoornummer(s): 4 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6137.JPG - Spoornummer(s): 4 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6136.JPG - Spoornummer(s): 4 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN6135.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6134.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6133.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6132.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6131.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6130.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6129.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6128.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6127.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6125.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6124.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6122.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6121.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6120.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6119.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6118.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6117.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1

DSCN6116.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/1/1